

Terugblik op de excursies

Op vrijdag 9 november namen de deelnemers aan de najaarsconferentie een kijkje bij plattelandsprojecten in Noord- en Zuidwest-Friesland. Centrale thema’s bij de excursies waren: de spanning tussen gebiedsprocessen en projectresultaten, perspectief voor jongeren, en publiek-private samenwerking.

Beleef de kliffen: toch weer een visie!

“Investeren in het samen werken aan een visie verdienen je ruimschoots terug.” Zo vat Herman Brink van Staatsbosbeheer zijn ervaringen met de landschapsvisie voor de Drentsche Aa in één zin samen. Terwijl er in het landelijk gebied geregeld wordt verzucht ‘moet er nu weer een visie worden gemaakt, laten we meteen dingen gaan doen’, blijkt dat het opstellen van een visie een belangrijk middel is om te werken aan draagvlak. Het opzetten en uitvoeren van projecten gaat daarna sneller.

De visie is onderdeel van het programma ‘Versterken kernkwaliteiten Nationaal Landschap Zuidwest-Friesland’. Gedurende de excursie overtuigt de groep zich ervan dat Gaasterland veel kwaliteit heeft, met als letterlijk en figuurlijk hoogtepunt een korte wandeling op de kliffen bij het IJsselmeer. Daarmee wordt ook duidelijk dat

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

Noordelijke Elfstedenvaarroute biedt kansen voor kleine ondernemers

“Wie Friesland noemt, noemt in één adem elfstedentocht. De noordelijke route bevaarbaar maken zet in één keer de regio op de kaart. Maar er moet nog veel gebeuren en het is belangrijk dat ondernemers en dorpen daarin zelf initiatieven ontwikkelen.” Dat stelt Martin Cnossen, projectleider Regio in Actie van de Provincie Friesland.

De Noordelijke Elfstedenvaarroute gaat het noordwesten van Friesland toegankelijk maken voor de kleine pleziervaart en het gebied zo een toeristische impuls geven. Daarvoor zijn aanpassingen aan de infrastructuur nodig: twee stuwen bij Wier en Oude Leije worden vervangen door sluizen, vijftien bruggen worden op een hoogte van tweeënhalve meter gebracht en het vaarwater wordt uitgediept. Voorop staat het handhaven van het landschappelijke en

een sociaal-economische ontwikkeling van het gebied op doordachte wijze moet gebeuren, zonder de kernkwaliteiten aan te tasten. Dit komt naar voren in de oefening die in de middag met de deelnemers aan de excursie is gedaan: het opstellen van een kanskaart voor Zuidwest-Friesland. Hier wordt door een deel van de groep aangedrongen op voorzichtigheid: houd het open gebied open, liever geen villa’s van nieuwe landgoederen midden in het gebied, en geen grootschalige landbouw in kwetsbare gebieden. Een ander deel van de groep ziet heel veel kanswen voor het gebied: maak beleefarrangementen, beleef het uitzicht, streef naar streekeigen bebouwing, maak een strand voor de kust, plaats campings in een (nieuw) bos, verzorg educatie over ‘tuunwallen’ en ‘rabatten’. Voldoende kansen waar Gaasterland mee kan aansluiten bij de kernkwaliteiten en tevens mee vooruit kan.

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

Noordelijke Elfstedenvaarroute biedt kansen voor kleine ondernemers

kleinschalige karakter van de vaarroute, onder andere door natuurvriendelijke oevers en versterking van bestaande natuurgebieden. De financiële basis voor dit project is gelegd door zes gemeenten. “LEADER-fondsen hebben een enorme aanjaagfunctie gehad”, aldus Greetje de Heer, procesmanager Noordelijke Elfstedenvaarroute. “De provincie is positief op het idee ingehaakt samen met nog veel andere publieke en private partijen. Het totale budget bedraagt nu ruim € 10 miljoen. Door krachten in de streek zo constructief te bundelen, kan de Noordelijke Elfstedenvaarroute uitgroeien tot een kapstok voor veel kleinschalige lokale initiatieven.” De Heer benadrukt dat de goede aanloop van dit project te danken is aan een goede samenwerking tussen de verschillende partijen. “Alle partners hebben hun krachten gebundeld. Er zijn heldere doelen die elkaar versterken en er is een gelijkwaardige samenwerking. En er is één gemeente die de hele boel trekt. De provincie heeft voor dit project haar nek heeft uitgestoken. Ze faciliteert, lobbyt en financiert, maar geeft de vele spelers ook veel vertrouwen.”

Met dit nieuwe toeristische aanbod hoopt de provincie de werkgelegenheid rondom de vaarroute dan ook een impuls te geven. “De uitdaging is om mensen de boot uit te krijgen en langer vast te houden in het gebied, want dat biedt kansen voor lokale ondernemers,” aldus Cnossen. “Daar zijn heel wat voorzieningen aan de wal voor nodig, van genieten van het landschap bezoeken aan galeries, winkels, en horeca, tot overnachtingsmogelijkheden. Er liggen nu 230 projectideeën, het is nu zaak die verder te brengen.”

Publiek-private samenwerking voor dorpshuis in Dongjum

In Dongjum en Boer, twee kleine dorpen in Noordwest-Friesland, hebben de bewoners een masterplan opgesteld voor een nieuw dorpshuis. Het resultaat is een nieuwe multifunctionele accommodatie, grotendeels gerealiseerd door de inwoners zelf, zonder leningen. Door de vrijwillige inzet van veel professionele capaciteit uit het dorp is de kwaliteit van het masterplan en van het dorpshuis opvallend hoog.

“Eigenlijk is dit een soort van informele publiek-private samenwerking op dorpsniveau”, zo concludeerden de deelnemers aan deze excursie. Opvallend is dat de bouw van het nieuwe dorpshuis ook tot meer en nieuwe verbanden in het dorp heeft geleid. Hierdoor ontstaan nu vanzelf nieuwe activiteiten in het dorpshuis. De leefbaarheid in het dorp heeft door het dorpshuis een belangrijke impuls gekregen.

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

Publiek-private samenwerking voor dorpshuis in Dongjum

Ondernemende ambtenaren kleuren de toekomst

Voor een goede toekomst van de landbouw heb je ondernemende ambtenaren nodig. De subsidieverstrekking door Plattelânsprojecten loopt al heel goed, maar beleidsambtenaren moeten meer met de ondernemers samenwerken, meedenken over kansen voor de toekomst. En zorg voor één vast aanspreekpunt of accountmanager voor de ondernemer. Dat zijn de belangrijkste conclusies van de excursie over ‘overheid en regio kleuren de toekomst’.

Tijdens deze excursie werd een bezoek gebracht aan de zorgboerderij Gerbranda State in Pietersbierum en het melkveebedrijf van de familie Kloosterman in Broek. Het unieke van deze ondernemers is dat ze ruim durven te denken, ondernemersgeest hebben en hun bedrijfsontwikkeling inpassen in de omgeving. “Om aandacht te besteden aan je omgeving is wel nodig dat je een gezond, goedlopend bedrijf hebt”, stellen de ondernemers. De ondernemers ervaren beide dat er door overheden vaak bang en weinig ondernemend wordt gedacht. Overheden stellen zich op vanuit bedreigingen en wat niet kan, in plaats van te denken vanuit kansen en wat wél zou kunnen. Je mag al blij zijn als een overheid niet direct nee zegt, is de ervaring.

Het echtpaar Kloosterman heeft zich in 1992 vanuit Twente in de waterrijke omgeving van Broek gevestigd. Hun melkveebedrijf omvat inmiddels 115 hectare en 160 melkkoeien. De oude boer-

Stichting Doarpswurk biedt al jarenlang ondersteuning bij de ontwikkeling van dorpshuizen. Doarpswurk benadrukt het belang van samenwerking voor het goed functioneren van dorpshuizen. Van verenigingshuizen ontwikkelen deze zich steeds meer tot ‘dorpshuizen-plus’. Steeds meer organisaties raken betrokken en het zijn niet langer alleen de bewoners, maar ook gemeenten, provincie en woningcorporaties die verantwoordelijk zijn voor de dorpshuizen.

Dat vrijwilligers onmisbaar zijn voor deze dorpsvoorzieningen, staat vast. Maar door de toename van regelgeving en van de complexiteit van de voorzieningen, neemt de druk op vrijwilligers wel toe. Doarpswurk ondersteunt daarom besturen bij hun werk. Ook wordt gedacht over federaties van dorpshuisbesturen per gemeente om communicatie te verbeteren. “Als de besturen samen optrekken staan ze sterker, maar je moet wel oppassen voor de extra vergaderlaag die ontstaat met zulke federaties”, concluderen de deelnemers.

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

derij met woonhuis hebben ze in de oude stijl opgeknapt en is nu een rijksmonument. Een gedeelte verhuren ze als bed&breakfast. Beiden willen boer blijven en ook op de huidige locatie blijven wonen. “We willen het bedrijf de komende jaren verdubbelen. De huidige bedrijfslocatie willen we omzetten tot een ‘waterlandgoed’ waar we nieuwe natuur- en landschapswaarden creëren en de cultuurhistorie van het ontginningslandschap weer tot uiting laten komen. Daar is aardig wat voor nodig. De 35 hectare grote huiskavel richten we opnieuw in, het waterpeil wordt opgezet, er komen wandelpaden en een educatiecentrum. Met drie woonkavels aan de rand van het water gaan we de omzetting naar waterlandgoed rendabel maken. Op een verderweggelegen locatie ontwikkelen we dan het nieuwe melkveebedrijf.” In het dorp is de nodige weerstand gerezen voor de plannen van de familie Kloosterman. Vooral van ‘geleerde’ vutters die alles bij het oude willen laten. De samenwerking met de gemeente Joure loopt heel goed. “Bij de gemeente hebben we één accountmanager. Het is heel prettig om één persoon te hebben die met ons meedenkt, dat zou de provincie ook moeten doen”, aldus Kloosterman.

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

Samen sterk in Wons

De coöperatieve dorpsgeest bestaat nog. Dat bleek tijdens de excursie in Wons, een klein terpdorpje met ongeveer 300 inwoners. Toen daar de behoefte was aan een veilig voetpad naar het nieuwe voetbalveld en de gemeente dit niet kon realiseren, hebben de inwoners van Wons het pad gewoon zelf aangelegd met tegels van de gemeente. Dit is niet het enige voorbeeld, dit soort gezamenlijke klussen doen ze ongeveer twee tot drie keer per jaar.

De saamhorigheid in Wons wordt versterkt door een gemeenschappelijke dorpsvisie. In Wons heeft deze visie geleid tot een vernieuwde riolering, nieuwe voetpaden en een sportveld, en zeven mooi in de omgeving geïntegreerde woningen. Dat alles ging niet vanzelf. De heer Stoffels uit Wons licht toe dat de communicatie tijdens het maken van de visie niet altijd gemakkelijk liep. “Persoonlijke belangvermenging moet je vermijden en jonge inwoners meer betrekken bij het maken van de visie”, aldus Stoffels.

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

Samen sterk in Wons

Grijp de Ruimte in Franeker!

Gebruik de huidige voorzieningen, bewoners, het planetarium, de cultuur en de historie om Franeker in de markt te zetten. Dat geven de deelnemers aan de najaarsconferentie mee aan wethouder Thiadrek Twerda om Franeker in de markt te zetten.

Marketing en promotie zijn de afgelopen jaren uitgegroeid tot strategische middelen om de eigen stad, gemeente of regio als ‘product’ te verkopen aan bezoekers en ondernemers. Volgens Evert Wind, waarnemend directeur van de Kamer van Koophandel in Friesland, is het begin van citymarketing “de Friezen bewust maken van het feit dat ze iets fantastisch in huis hebben waarop ze trots mogen zijn.” Twerdalicht toe dat Franeker vergrijsd is en erg naar binnen gericht. “Franeker heeft een nieuwe impuls nodig. De blik van onbevangen buitenstaanders is belangrijk. Daarom hebben we de deelnemers aan de najaarsconferentie uitgenodigd om mee te denken over een regiomarketingplan voor Franeker.”

De deelnemers vinden de huidige voorzieningen, de authenticiteit, de (cultuur)historie en de eigen bewoners het basisuitgangspunt om het ‘product Franeker’ in de markt te zetten, en hebben verschillende tips. Om te beginnen vinden ze dat om een stad te ‘vermarkten’ je bewoners en ondernemers achter je concept moeten staan. Zij zijn de ambassadeurs om je marketingconcept uit te dragen. Betrek ze daarom bij het ontwikkelen en bij het realiseren van het regiomarketingplan. Ondernemers en bevolking moeten samen optrekken. Laat deze aanbevelingen uitwerken door jonge ondernemers in nauw overleg met de bewoners.

Volgende tip is om beter gebruik te maken van Franekers cultuur-

In Friesland hebben al bijna 150 dorpen een dorpsvisie gemaakt. Wat het voor een gemeente lastig maakt, is dat verschillende dorpen vaak verschillende dingen willen. De gemeente Westellingwerf heeft daarom een dorpencoördinator aangesteld in de persoon van Ruud Wubbolts. Een dorpencoördinator is een belangrijk aanspreekpunt voor dorpsbelangen en gemeente en zorgt voor afstemming tussen dorpen onderling en tussen dorpen en de gemeente. “Communicatie is cruciaal, als dorpencoördinator kun je snel doorverwijzen of helpen en inzicht geven aan beide partijen”, aldus Wubbolts.

Eén van de thema’s die in veel dorpsvisies terugkomt is leefbaarheid. Volgens Willem Seepma van Woningbouwvereniging Noordwest Fryslân kent de regio geen goede economische vooruitzichten. “Er zijn genoeg huizen voor jongeren tussen de twintig en dertig jaar en zij willen zelf ook graag blijven, maar er is geen werk, dus trekken ze weg.” Een vitaal jong platteland vraagt om werk. Om de leefbaarheid in dorpen te verbeteren investeert Woningbouwvereniging Noordwest Fryslân daarom steeds vaker in dorpshuizen, brede scholen, zorgsteunpunten, sportvoorzieningen en ander maatschappelijk onroerend goed. Ook wil de corporatie meewerken aan creëren van werk voor jongeren.

Dat het belangrijk is om flexibel op jongeren te reageren, bleek op het Marne College in Bolsward. Onder het motto ‘beelden zeggen meer dan duizend woorden’ maakten vijf leerlingen een film van hun belevingswereld. De film liet zien dat jongeren kansen zien en die om willen zetten in resultaten. Ze verwachten dat de gemeente of lokale politiek alert op hun ideeën inspringt. Als dat niet gebeurt en resultaat uitblijft, is de teleurstelling groot en laten ze zich niet snel weer in met gemeente en politiek. Een gemiste kans!

De provincie heeft een belangrijke rol te spelen in het ontwikkelen van een gebiedsvisie die aansluit op de behoeften van de inwoners en de mogelijkheden van het gebied. Het is belangrijk dat de provincie samenwerkt met de lokale overheden en de ondernemers om de visie te ondersteunen en te financieren.

Samen sterk in Wons

Grijp de Ruimte in Franeker!

historie. Laat het verhaal en de authenticiteit zien en zorg dat velen het kunnen uitdragen. Organiseer kaats-clinics! Gebruik het planetarium van Eisse Eisinga als één van de “unique selling points” van Franeker. Breid het uit, maak een film over het leven van Eisse Eisinga, breng een boek over het Eisse Eisinga mysterie uit en combineer het met jongeren (plaats er een telescoop). Een ander idee is gebaseerd op het feit dat Franeker ooit een belangrijke universiteitsstad in Europa was. Zet Franeker op de kaart voor wetenschappelijke congressen (koppel aan het planetarium, aan historie als universiteitsstad, aan het voormalige Carthesius instituut), maak een binding met Astolfofar – jonge onderzoekers (zomerkampen, uitvindskampen). Verder adviseren de deelnemers om vooral jong ondernemerschap in en rondom de stad te stimuleren. Geef ruimte aan jongeren en aan innovaties. Franeker als centrum van maak-industrie (technisch/ innovaties). Gebruik kennis en innovatie als invalshoek. Geef startende ondernemers meer kansen en versterk de band tussen onderwijs en het bedrijfsleven. En tenslotte de tip om ook bekende Nederlanders te vragen als ambassadeurs om Franeker te vermarkten. Zorg voor hoogwaardige logies. En maak gebruik van je eigen mensen.

Wethouder Twerda is blij met de aanbevelingen. Met name de sterke nadruk op de ‘unique selling points’ van Franeker. Een slogan als ‘Grijp de Ruimte in Franeker’ past daarbij. “We gaan een denktank opzetten om te zorgen voor draagvlak. Dank jullie voor dit gratis advies aan de stad”, besluit Twerda.

zorg en landbouw. Douwe Hoogland van Agrarische Natuurvereniging Noardlike Fryske Walden vertelt dat zijn ruim achthonderd leden meer diensten willen gaan aanbieden in zorg en recreatie. Gedeputeerde Plattelandsvernieuwing in Friesland, Anita Andriessen, reageert daarop dat Zorgverzekeraar De Friesland meer aan preventie wil doen. Huijgen springt daar direct op in: "Dat biedt inder-

Bart Jan Krouwel

Friese organisatie gestroomlijnd

De provincie Friesland heeft al ruim dertig jaar ervaring met plattelandsontwikkeling. Dat resulteert nu in een gestroomlijnde organisatie. Op verschillende momenten in de conferentie komt naar voren dat vooral de subsidievertrekking goed verloopt. Tussen 2001 en 2006 voerde de provincie samen met de Friese gemeenten de gebiedsgerichte aanpak in om zo het Friese platteland een economische en sociale impuls te geven. Dit resulteerde in dertienhonderd projecten, samen goed voor een projectomzet van € 350 miljoen, waarvan circa € 60 miljoen Europees en Rijksgeld. Andere financiers zijn de provincie, de gemeenten, fondsen en de initiatiefnemers zelf. De provincie Friesland is verdeeld in zes LEADER-gebieden met elk hun eigen karakter. In elk gebied is een projectbureau van 'Plattelânsprojecten' gevestigd dat initiatieven van burgers en organisaties in hun regio ondersteunt. Elk gebied heeft ook een eigen gebiedsplatform, dat wordt gevormd door bestuurders en inwoners van de betrokken gemeenten en de provincie. Deze inwoners zijn deskundig op het terrein van een 'gebiedsthema' zoals leefbaarheid en recreatie. De gebiedsplatforms maken de gebiedskaders voor plattelandsontwikkeling (waaronder ook de LEADER -ontwikkelingsstrategie) en beoordelen de subsidieaanvragen van initiatiefnemers en dragen deze ter goedkeuring voor bij Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Anita Andriessen is tevreden over de aanpak in Friesland. "Bijna alle dorpen hebben een dorpsvisie gemaakt waarin de bevolking aangeeft hoe het verder moet. Kijk bijvoorbeeld naar het probleem van de 'witte schimmel'. Daarvan hebben de dorpen zelf gezegd dat ze dat niet meer willen, die lelijke uitstulpsels van nieuwbouw. En dus is er beleid ingezet om aan inbreiding te doen in plaats van uitbreiding rondom dorpen. Het kan dus. Nu is het zaak om dergelijke processen op te schalen."

Anita Andriessen

verband kunnen faciliteren door marktverkenningen te doen en ervoor te zorgen dat de juiste partijen bij elkaar aan tafel komen. Er zullen in de nabije toekomst steeds meer van dit soort bredere samenwerkingsverbanden ontstaan tussen plattelandsondernemers en private of publieke partijen."

Reacties van deelnemers

De kracht van kleinschaligheid

Henk Rozema, beheerder van het LEADER-programma in Friesland, kijkt heel positief terug op de conferentie. "Ik zat er dit keer midden in, omdat Friesland medeorganisator was. Wat we van plan waren is grotendeels gelukt." Een vraag die hij zichzelf achteraf stelt is of deelnemers wel behoefte hebben aan een 'rode draad' in het programma. "We hebben in de voorbereiding veel gepraat over hoe zo'n rode draad in de verschillende programmaonderdelen terug kon komen. Achteraf vraag ik me af of deelnemers dit nu eigenlijk wel zo belangrijk vinden. Ik denk dat de excursies een goede formule zijn en dat het echt niet nodig is om hier geforceerd een rode draad in te stoppen." De gesprekken over de Friese werkwijze in plattelandsontwikkeling zullen in Friesland nog wel leiden tot nieuwe discussies. "Er is geregeld verteld dat kleinschaligheid onze kracht is. Met de gebiedsafbakening hebben regio's een eigen identiteit en een eigen gezicht. Gebieden hebben de ruimte voor eigen speerpunten. Maar tegelijkertijd vraag ik me af of dit voldoende is. Ik ben wel geprikkeld door de discussie over de relatie met de Randstad. Als we het binnen de Friese grenzen blijven zoeken, redden we het misschien niet. Het wordt tijd voor een marktorientatie buiten Friesland. Daar moeten we eens goed over nadenken."

Jongeren, ons een zorg?

Column van Marien Sonneveld, adviseur regionale ontwikkeling

Op de voorkant van de uitnodiging voor de Najaarsconferentie van LEADER prijkt een mooie foto van een jonge skateboarder in actie, op één van de Friese skatebanen. Nu worden skatende jongelui meestal gezien als veroorzakers van overlast. En dus vinden we skatebanen vaak ver weg van de dorpskern, achteraf op een industrieterrein of vlak langs een provinciale weg. Niettemin heeft de skater op de foto de warme belangstelling van tenminste 23 volwassenen en enkele kinderen. Zo'n foto op de uitnodiging voor de LEADER-conferentie belooft wat, vooral omdat in het programma is te lezen dat "de betrokkenheid van jongeren en het perspectief dat jongeren wordt geboden" centraal staat.

Helaas stond de uitnodiging in schril contrast met de inhoud van de conferentie. Meerdere malen kwam naar voren dat jongeren zich niet serieus genomen voelen. Geen wonder! In één van de bezochte projecten had men jongeren een camera gegeven om vast te leggen hoe zij naar hun omgeving kijken, dan wel wat zij graag veranderd zien. Maar anderhalf jaar na dato was met hun bevindingen nog niets gedaan. Of wat te denken van de reactie op de adviezen voor de citymarketing van Franeker, waarin onder andere centraal

stond hoe je jongeren kunt binden aan de stad. Voorstel vanuit de workshop was om jongeren een opdracht te geven om de adviezen van de workshop verder uit te werken. Maar nee, dat moest volgens één van de sprekers toch vooral heel degelijk, en dus(?) door een gerenommeerd adviesbureau worden gemaakt! Hoezo, jongeren binden aan de stad?

Doet Friesland het dan helemaal verkeerd? Neen! Maar wij als deelnemers aan de conferentie hebben de kans voorbij laten gaan om antwoord te geven op de vragen uit de Friese plattelandsprojecten! En er waren jongeren aanwezig tijdens de conferentie. Zij toonden ambitie en initiatief, namen de moeite hun zienswijzen met de overige deelnemers te delen. En nog kwam niet aan de orde hoe de gemeenschap perspectief aan jongeren kan bieden. Laat staan dat we conclusies hebben getrokken en de week daarna aan de slag zijn gegaan. Daarom mijn oproep aan alle deelnemers om niet in volle tevredenheid terug te blikken op een gezellige conferentie, maar nog deze week één of twee voornemens te formuleren om de komende twee maanden de gemiste kansen goed te maken. Deel uw voornemens met anderen en ga het gesprek aan over en met jongeren op het platteland.

Levendige excursiedag

"Ik vond het hele programma van de najaarsconferentie interessant. Tot en met het debat van zaterdagochtend! Vaak vind je het dan wel genoeg geweest, maar ook dit onderdeel was inspirerend." Pirooska Koppelaar, coördinator van de LEADER-groep Zuid-Hollandse Eilanden, heeft veel bruikbare informatie opgedaan op de Najaarsconferentie. "De excursiedag was het meest levendig. Mensen vertellen over hun projecten, daar steek je altijd weer wat van op. Ik zie wel veel verschillen tussen Friesland en ons gebied. In Friesland zijn de dorpen heel klein, daar hebben de mensen elkaar nodig. Ik heb te maken met dorpen van 17.000 inwoners, dat werkt toch anders. Verder is de energieke uitstraling van de gedeputeerde, mevrouw Andriessen, mij opgevallen. Zij zet zich duidelijk in voor het platteland. Die betrokkenheid missen wij in Zuid-Holland nog wel eens. In Zuid-Holland zijn we nu hard bezig draagvlak te ontwikkelen bij gemeenten voor de nieuwe periode. We hebben gemeenten nodig voor cofinanciering van projecten, de provincie draagt slechts gedeeltelijk bij. De conferentie heeft mij niet alleen ideeën gegeven hoe we dit kunnen aanpakken, maar ook de moed om ermee aan de slag te gaan."

Want laten we ons goed realiseren wat gedeputeerde Anita Andriessen zei: "Wij, allemaal, zijn nu bezig met de ontwikkelingen die over 25 jaar manifest worden." De jeugd (g)een toekomst? Het ligt nu in onze handen.

NETWERK BULLETIN

Nummer 28

Het Netwerkbuletin informeert over activiteiten van het netwerk en wil reflectie over plattelandsontwikkeling bevorderen.

Het **netwerkbuletin** verschijnt gemiddeld eens per 6 weken en wordt gemaakt door het netwerkteam.

Netwerk Plattelandsontwikkeling
Kastanjelaan 5
Postbus 64, 3830 AB Leusden.
T: 033 43 26 090.
E: info@netwerkplatteland.nl
I: www.netwerkplatteland.nl

Fotografie: Ella Olsman, Gerrie Haenen, Rob Janmaat
Tekst: Petra van de Kop, Rob Janmaat, Astrid van der Kooij, Gerrie Haenen, Marije Pouw en Marga de Jong

NETWERK BULLETIN

Nr. 28 januari 2008

Najaarsconferentie vitaal platteland 2007-2013

8 t/m 10 november 2007 in Franeker

Niet helpen: geef dorpen meer ruimte

"Provincies en gemeenten moeten niet altijd willen helpen." Deze prikkelende boodschap gaf Pieter Winsemius van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid tijdens het slotdebat van de Najaarsconferentie Vitaal Platteland in de Koornbeurs in Franeker mee aan overheden. "De échte initiatiefnemers moeten in de dorpen zitten. De gemeenten en provincie moeten beschikbaar zijn als er een beroep op hen wordt gedaan. Ook kunnen ze bruggen slaan naar andere regio's. Maar laat ze het initiatief niet zelf overnemen. Er zit genoeg ondernemende kracht in de gebieden."

Hoewel er steeds minder boeren in dorpen wonen, is de coöperatieve geest nog niet verdwenen. "Daar kun je gebruik van maken", stelt Winsemius. Geef als gemeente of provincie aan dorpen de ruimte om zelf oplossingen te vinden voor de problemen die daar leven. "Niemand weet beter wat er leeft dan de inwoners zelf. Met goede 'verbindingsofficieren' kan een provincie ervoor zorgen dat de weg naar het provinciehuis en naar subsidiepotten wordt gevonden en bruggen naar andere regio's worden geslagen." Winsemius vult dit aan met enkele adviezen voor dorpsraden en gebiedsgroepen: "Neem de mensen in je dorp serieus en laat ze zichzelf enquêteren over wat zij vinden dat er moet gebeuren. Breng alle kleine verenigingsblaadjes en plaatselijke krantjes bij elkaar in één krant, want je hebt één goed communicatiemiddel nodig. Zorg voor roulatie in je bestuur en voorkom dat het gestaalde kader voor eeuwig de touwtjes in handen heeft. En doe als bestuur niet alles zelf, zet werkgroepen aan de slag."

Ook Bart Jan Krouwel, directeur Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen bij de Rabobank, vindt

dat dorpen gebruik moeten maken van hun coöperatieve verleden. Hij ziet vooral een toekomst voor nieuwe coöperaties met ondernemers, overheid en maatschappelijke organisaties. "Het is in feite een oude vorm in een nieuw jasje. Wat je er in ieder geval voor nodig hebt is ondernemerschap. Koop bijvoorbeeld als inwoners in coöperatieve vorm het land rondom je dorp op en voorkom zo dat er een uitbreidingswijk bij komt of een nabijgelegen stad je opslokt. Dat kan gewoon!"

Jan Huijgen, boer op de Eemlandhoeve in Bunschoten, ziet meer in coöperaties op regionaal niveau. "Boeren, burgers, deskundigen en overheden moeten per regio afspraken met elkaar maken over hoe ze zoveel mogelijk uit het gebied kunnen halen." Regionale Innovatie Centra (RIC) noemt hij dat. "Zo bundel je alle 'groene' kennis en zorg je dat landbouw, recreatie, zorg en educatie op regionaal niveau goed op elkaar afgestemd zijn." Huijgen ziet toekomst in slimme samenwerkingsverbanden. Zo schetst hij de mogelijkheid om "mensen die bij grote bedrijven over de rooie dreigen te gaan" systematisch te laten onthaasten door ze te laten werken op boerderijen. Huijgen: "Dat gebeurt al

Pieter Winsemius

op kleine schaal, maar als je er veel geld en werkgelegenheid uit wilt halen, moet je het opschalen. Een grote verzekeringsmaatschappij als Achmea maakt geen arrangementsafspraken met een paar kleine boeren, en grote bedrijven als Shell leveren alleen een zorgproduct als er voldoende zorgaanbod is." Ook in Friesland lijken er mogelijkheden te zijn voor samenwerking tussen de

zie vervolg op pagina 5

INHOUD

- ▶ Niet helpen: geef dorpen meer ruimte
1
- ▶ Terugblik op excursies
2
- ▶ Friese organisatie gestroomlijnd
5
- ▶ Reacties van deelnemers
6
- ▶ Jongeren, ons een zorg?
6